

Бондаренко А.О.,

студентка юридичного факультету
ДДУВС

Науковий керівник: Наливайко Л.Р.

– д-р юрид. наук, професор, заслужений
юрист України, проректор ДДУВС,

ПРАВА І СВОБОДИ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РЕАЛІЇ

На сьогоднішній день в Україні діє низка нормативно-правових актів, які регулюють та закріплюють механізм захисту та дотримання прав та свобод дитини. Даний механізм в Україні, в цілому, відповідає вимогам міжнародного законодавства, закріпленим у відповідних конвенціях.

Україна – демократична держава, вона намагається піклуватися про права своїх громадян, робити все задля усунення чинників, які можуть негативно впливати на розвиток суспільства або становлять загрозу для життя людини. Це є основою, головним стрижнем у регламентації основних прав та свобод усіх категорій людей: дітей, жінок, громадян, осіб без громадянства та ін. [1].

Але діти – це особлива категорія людей, вони мають здатність рости, дорослішати. Вони повинні мати гідні умови для фізичного, інтелектуального, культурного розвитку їх особистості. Тому проблема захисту прав та свобод дитини залишається відкритою.

Дана проблематика досліджувалася як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями, серед яких, зокрема: В. Абрамов, Н. Крестовська, Н. Опольська, О. Скакун та ін.

Українська політика щодо захисту прав та свобод дитини відображена та закріплена в Конституції України, Сімейному кодексі України, у Законах України «Про освіту», «Про охорону дитинства». Зокрема, у статті 2 Закону України «Про охорону дитинства» говориться про те, що законодавство про охорону дитинства ґрунтується на Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і складається з цього Закону, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері [2].

Але, незважаючи на регламентацію та закріплення даних принципів, вони поки що не стали пріоритетними у нашій країні. Українське законодавство, а саме значна його частина, потребує доопрацювання, або і зовсім не реалізується; правові норми, що безпосередньо стосуються дітей, не мають узгодженого, систематизованого характеру [3].

Існує нагальна потреба у впровадженні відповідних заходів, які б могли покращити становище сімей та дітей, забезпечити контроль за дотриманням житлових та майнових прав дітей, створити ефективний механізм звернень

дітей по факту порушення їх прав та свобод.

Безперечно, Україна проводить законодавчу роботу у даній сфері, зокрема були запроваджені програми «Програма планування родини» (1995 р.) і «Діти України» (1996 та 2000 рр.), «Довгострокова програма поліпшення становища жінок, охорони материнства та дитинства» (1992 р.). Але, варто звернути увагу на дату їх запровадження. Суспільство розвивається, змінюються відносини, прогрес не стоїть на місці, тому треба змінювати підхід до даної проблеми, модернізувати його під сучасне суспільство. Варто зазначити, що економічний стан, в якому зараз знаходиться Україна, теж гальмує процес втілення принципів, які закладено у програмах та нормативно-правових актах.

На жаль, Україна входить до переліку тих країн, в яких постає проблема демографічної кризи та соціального сирітства. За останні 10 років рівень народжуваності в Україні знизився на 42 %, зростає кількість дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування, кількість соціальних та біологічних сиріт у будинках-інтернатах та подібних закладах, порівняно із 1995 р., збільшилася у 1,5 раза; певна частина дітей, які виховуються у будинках-інтернатах, мають біологічних батьків, які не позбавлені права батьківського піклування, але не можуть здійснювати це право через брак соціальної підтримки з боку держави.

Окреме питання – це діти-інваліди. За останні роки кількість дітей-інвалідів в Україні зросла майже на чверть. На сьогоднішній день статус дітей-інвалідів мають 175 тис. дітей. Ця проблема лише частково врегульовується Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні». Також, проаналізувавши дослідження ЮНІСЕФ щодо ставлення суспільства до дітей із уразливих груп, варто зазначити, що 96 % соціуму стверджують, що діти з інвалідністю заслуговують на рівноправне місце і підтримку в суспільстві. Тобто можна зробити висновки, що суспільство усвідомлює, що до дітей-інвалідів повинно бути позитивне ставлення. Але на практиці лише 13 % населення готові реально сприймати їх як друзів, родичів, однокласників. Це дуже велика дистанція, і саме цей розрив говорить про те, що в Україні дуже низький рівень толерантності до дітей-інвалідів.

Саме через загрозу майбутньому поколінню держава вживає заходів щодо запобігання асоціального розвитку дітей, їх захисту та опіки. Але лише цими заходами існуючі проблеми вирішити неможливо. Економічна криза, яка торкнулася більшості українських сімей, є однією із найсерйозніших передумов неефективної дії механізму захисту дітей. Тому можна констатувати, що основною першочерговою проблемою на шляху вдосконалення та реалізації правого механізму захисту прав дитини в Україні є проблема матеріального забезпечення та вдосконалення гарантій особистих, культурних і економічних прав людини [3, с. 1]. Лише за посередництвом громадян держави та дорослих осіб можна реально та на належному рівні забезпечити спектр потреб дитини, такі як якісне харчування та медичне обслуговування,

культурний та духовний розвиток, освітні послуги тощо.

Залишається відкритою також проблема захисту неповнолітніх на рівні сім'ї. Адже саме на рівні сім'ї, а не дитячого притулку, дитина повинна отримувати все потрібне для життя. Держава може створити сприятливі умови для народження та подальшого виховання дитини, захистити права та свободи дітей, але цей захист повною мірою залежить не тільки від держави, а й від усього суспільства в цілому. Проблеми забезпечення, охорони та захисту прав дитини потребують комплексного підходу до їх вирішення, що базується на тісній взаємодії відповідних суб'єктів: держави в особі відповідних владних органів, сім'ї, в якій виховується дитина, та, власне, самої дитини як самостійної особистості, яка поступово формується та соціалізується під впливом багатьох чинників [1, с. 1].

Отже, на сьогоднішній день існує нагальна потреба у цілеспрямованих діях Української держави щодо захисту прав та свобод дитини, дана сфера має стати пріоритетом у державній політиці. Про забезпечення належних умов для виховання дітей мають дбати як держава, так і суспільство. Реформування нормативно-правової бази, налагодження механізму захисту прав та свобод дитини, врегулювання економічного становища України, створення сприятливих умов для виховання дитини – такі зміни сприятимуть належному захисту та реалізації прав дитини.

1. Лаврик Г.В. Людиномірність політики сприяння розвитку кооперації. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 13-17.

2. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст.142.

3. Коталейчук С.П. Правова захищеність неповнолітніх в Україні: міф чи реальність. *Наукові записки НаУКМА*. 2003. Т. 21. С. 47-51.

Борисенко В.К.

слухач магістратури
ННІ ЗНПК ДДУВС;

Науковий керівник: Шевченко С.І. –

канд. юрид. наук, заступник директора
ННІ ЗНПК ДДУВС

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

25 жовтня 2017 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України за № 779-р схвалено Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки, основною метою якої є утвердження в українському суспільстві свідомої підтримки членства України в Європейському Союзі, інтег-